

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра іспанської та французької філології

Допущено до захисту

« » року

Завідувач кафедри

 Олена ЗАЛЕСНОВА

КУРСОВА РОБОТА
з філології на тему:
«ЛАТИАМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕКСИЧНИЙ ВАРІАНТИЗМ»

Студент(а)/(ки) групи МЛі04-20
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.051 Романські мови і літератури (переклад включно), перша – іспанська
Освітня програма Іспанська мова і література, друга іноземна мова, переклад
Сірякової Анастасії Олексіївни
(ПІБ)

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Залеснова Олена Володимирівна
(науковий ступінь, вчене звання, ПІБ).

Чотирибальна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ЯВИЩЕ ЛЕКСИЧНОГО ВАРІАНТИЗМУ	6
1.1. Визначення поняття «лінгвістична варіація» та «лексичний варіантизм»	6
1.2. Фактори, що впливають на формування лексичного варіантизму іспанської мови в Латинській Америці	10
1.3. Особливості латиноамериканської лексики	13
1.4. Класифікація лексичних варіантів в мовах Латинської Америки	15
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. МОВИ КОРИННИХ НАРОДІВ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ	18
2.1. Зв'язки іспанської мови з корінними мовами Латинської Америки	18
2.1.1. Іспанська мова в контакті з мовою майя	23
2.1.2. Іспанська мова в контакті з мовою гуаран	24
2.1.3. Іспанська мова в контакті з мовою кечуа	25
Висновки до розділу 2	27
РОЗДІЛ 3. КОНТЕКСТНА РЕАЛІЗАЦІЯ ВАРІАТИВНОСТІ МОВНОГО МАТЕРІАЛУ	28
3.1. Функціонування лексико-семантичної групи «їжа» в мовах Латинської Америки	28
3.2. Аналіз контекстної реалізації варіативності мовного матеріалу	34
Висновки до розділу 3	37
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	42

АНОТАЦІЯ

Робота "Латиноамериканський лексичний варіантизм" досліджує лексичні відмінності між іспанською мовою в Іспанії та країн Латинської Америки. Робота включає в себе аналіз особливостей використання слів, які мають різні лексичні варіанти в різних регіонах Латинської Америки та порівняння їх з використанням в Іспанії.

У роботі досліджується вплив географічних, історичних та культурних чинників на формування лексичного варіантизму, адже історія Латинської Америки багата на події, які залишили свій відбиток на лексиці кожного регіону.

Особлива увага приділена лексичним відмінностям в країнах з різними індігенними мовами та їх взаємовпливу на лексику іспанської мови, а точніше її варіантів. Розглянуто загальну характеристику впливу та окремі особливості взаємодії мов майя, гуарані та кечуа з іспанською мовою, а саме фонетика, семантика, морфологія та лексика кожного варіанту.

Зробивши аналіз текстів, створених штучним інтелектом, у роботі зазначено приблизний відсоток слів, які можуть бути замінені у кожному варіанті мови, а також надано пояснення кожної окремої реалії, яка зустрічається у тексті.

Ключові слова: варіативність, варіант, індігенні мови, лексичні особливості, латиноамериканська культура, історія, соціальні чинники, етнолінгвістика, діалекти.

ВСТУП

Варіативність мови Латинської Америки пов'язана зі складною історією та багатозоровою культурою регіону. Іспанська мова, що є однією з основних мов регіону, має різні діалекти та варіанти, залежно від країни, регіону та соціальної групи. Крім того, на вживання мови впливають аборигенні мови, англійська, французька та інші мови, що мають великий культурний та історичний вплив на регіон.

Проблема варіативності може мати практичні наслідки, такі як ускладнення комунікації між різними групами людей, ускладнення вивчення мови та утруднення перекладу. Крім того, ця проблема може мати вплив на мовну політику країн регіону, адже варіативність може створювати складнощі у стандартизації мови та формуванні національної мови. Проблема варіативності мови є важливим та **актуальним** питанням в лінгвістиці та мовній політиці. Дослідження цієї проблеми дозволяє краще зрозуміти особливості мови регіону та знайти способи її оптимізації.

Основна мета курсової роботи – проаналізувати латиноамериканський лексичний варіантизм, його особливості та взаємозв'язок з історичними, соціальними та культурними факторами.

Завдання дослідження полягають у:

- аналізі та класифікації лексичних варіантів в мовах Латинської Америки;
- виявленні зв'язків між лексичними варіантами та їхньою етимологією, культурою та історією регіону;
- визначенні впливу мовних контактів на формування та розповсюдження лексичних варіантів.
- аналізі варіативності в лексиці мови Латинської Америки, її розподілу за країнами та регіонами, а також вплив на неї соціальних та культурних факторів.

Об'єктом дослідження є лексичні варіанти, які використовуються в мовах Латинської Америки.

Предметом дослідження є особливості використання лексичних варіантів у мовах Латинської Америки, їхні різноманітність та взаємодія з іншими мовами, а також їхній вплив на культуру та історію регіону.

Для досягнення цієї мети **використані методи** дескриптивної та порівняльної лінгвістики, які дозволять аналізувати та порівнювати лексичні форми різних країн та регіонів Латинської Америки.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох теоретичних розділів з висновками до кожного з них, і одного практичного, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків

РОЗДІЛ 1

ЯВИЩЕ ЛЕКСИЧНОГО ВАРІАНТИЗМУ

1.1 Визначення поняття «лінгвістична варіація» та «лексичний варіантизм»

Мовна варіація - "зміна в структурі мови в межах одного і того ж рівня мовленнєвої системи"[5, с.833], є характеристикою мови та є терміном, який використовується для позначення набору різних форм або альтернатив, які існують і використовуються для вираження того самого значення в області мови. Іншими словами, різні мовці або навіть один і той самий оратор у різних випадках можуть використовувати різні форми для вираження того самого поняття або мати кілька варіантів вимови для того самого слова.

Варіація - це звичний стан мови, який передбачає співіснування різних моделей, що лежать в основі еволюційних процесів. Мова є динамічним і мінливим явищем [8, с. 67], а мовні варіації є відображенням цього динамізму, тому це природне явище, яке жодним чином не може розглядатися як щось негативне чи таке, що шкодить мові, оскільки в багатьох випадках це допомагає розуміти історію та походження мови, її еволюцію з часом і поточну ситуацію, особливо в суспільстві, в якому ми живемо. Ці лінгвістичні варіації є важливими для мови та дозволяють різним носіям однієї мови ефективніше спілкуватися в багатьох контекстах і ситуаціях, що призводить до кращого загального та остаточного розуміння. Мало того, мовна варіація також є ключовою частиною мови і дає багатьом носіям можливість виразити свою ідентичність і культурну спадщину, своє місце походження та соціальну групу, створюючи багатство мови.

Однак у деяких випадках певні мовні варіації можуть бути пов'язані з негативним стереотипом і використовуватися для дискримінації або

стигматизації певних груп носіїв. Наприклад, використання певного акценту чи діалекту може розглядатися як «неввічливе» або «некоректне» порівняно з установленим стандартом. У цих випадках важливо знати про ці упередження, працювати над тим, щоб відійти від них і подолати їх, щоб захистити мову, яка характеризується великим мультикультуралізмом і різноманітністю, таку як іспанська.

Маючи справу з мовними варіаціями, якими б чужими та дивними вони не здавалися, їх ні в якому разі не слід плутати з лінгвістичними запозиченнями, тобто словами, запозиченими з абсолютно іншої мови, і, хоча вони присутні в іспанській мові, вони не пов'язані між собою.

Для розуміння своєрідності сучасної латиноамериканської кухні та портрета корінного жителя Латинської Америки слід взяти до уваги етнокультурну неоднорідність націй країн-іспаномовників.

В.С. Виноградов вважає, що «глобальною формою існування іспанської мови є міжнаціональна іспанська форма, потім йдуть національні форми або варіанти (наприклад, мексиканський варіант іспанської мови, кубинський, аргентинський, піренейський тощо). Нарешті, практично кожен із цих варіантів має свої діалекти та говірки. Причому Латинської Америки однотипні діалектні зони здатні охопити частини різних національних територій, тобто. один такий територіальний діалект може бути у двох та більше суміжних державах» [19, с. 70].

Існує кілька типів мовних варіацій, залежно від географічної області походження, стилю чи реєстру, який використовується, соціального класу та багатьох інших аспектів, але слід завжди пам'ятати, що всі варіації співіснують одна з одною в однією мовою і тісно пов'язані, не є незалежними і не можуть бути розділені. Загалом можна виділити [20, с 146]:

- Діатопічна або географічна варіація: це найпоширеніший і включає всі варіації мови, які відрізняються від одного місця до іншого, в якому нею розмовляють. Це пояснюється тим, що способи, якими люди

говорять, підлягають коригуванням або комунікативним змінам, і хоча ті самі способи мови використовуються між носіями, які, як правило, мають більш тісний контакт, перебуваючи в одному місці або в безпосередній близькості, вони цього не роблять. це випадок між носіями однієї мови, але які знаходяться в різних регіонах або географічних областях і чиє мовлення відрізняється, і виникає ця мовна варіація. Наприклад, існує багато відмінностей між іспанською мовою, якою говорять в Іспанії, та іспанською мовою, якою говорять у Мексиці, Аргентині чи інших частинах Південної Америки.

- Діастратична або соціальна варіація: це стосується відмінностей у мові, які зумовлені класом чи соціальною групою, до якої належить носій. Люди змінюють мову, і ми часто знаходимо діастратичні варіанти, через які мовці з подібними соціально-економічними або професійними характеристиками мають мовні характеристики та особливості, які відрізняють їх від інших груп. Академік або професор може, наприклад, говорити іншими способами та лексикою, ніж бухгалтер або працівник сфери охорони здоров'я, який проживає в тому самому місці.
- Діафазна або контекстуальна варіація: існують відмінності в мові, які з'являються залежно від контексту, часу та місця, у якому вона використовується. Фактично, у ситуаціях, коли передбачається більш формальний лінгвістичний регістр, мовець може вибрати використання певних структур або лексичних форм замість інших, і те саме відбувається в моменти, коли може знадобитися більш неформальний або розмовний дискурс. Наприклад, під час промови чи інтерв'ю ніхто не буде використовувати той самий стиль мови, що й під час зустрічі з родиною чи друзями.
- Діахронна або історична варіація: це така, яка розглядає всі відмінності та варіації, які з часом виникають у мові, її зміни та еволюцію. У цьому

випадку слід зазначити, що іспанська мова, яка використовується сьогодні, не збігається з тією, яка використовується багато століть тому за часів Сервантеса, наприклад, навіть кілька десятиліть або навіть років тому, оскільки він постійно адаптується і змінюється в залежності від часу, в якому ми знаходимося. У цьому сенсі онук може говорити не так, як його дід чи батько, знаходячи мовні відмінності від одного покоління до іншого.

До появи соціолінгвістики в 1960-х роках усі одиниці аналізу — фонема, морфема, фраза, речення — спочатку якісно інтерпретувалися як незмінні, а потім було визнано, що варіація існує, але вона вільна та невмотивована. Однак варіативна соціолінгвістика [20] визначила її як структурну одиницю, яка є:

- варіант: з огляду на те, що він виконується по-різному в різних стилістичних, соціолектних чи навіть ідіолектних контекстах,
- безперервний: у тому сенсі, що певні варіанти часто набувають соціального значення через їх більшу чи меншу близькість до стандартного варіанту;
- кількісного характеру: оскільки це соціальне значення визначається не просто наявністю чи відсутністю його варіантів, а здебільшого їх відносною частотою.

По суті, Лабов [19] вважав, що «соціальна та стилістична варіативність передбачає можливість сказати «те саме» різними способами; тобто варіанти ідентичні з точки зору посилання чи істинного значення, але вони протиставлені з точки зору їх соціальної чи стилістичної значущості»

Варто чітко розуміти різницю між лексичним варіантизмом та діалектом. Визначення розглянемо нижче:

- лексичний варіантизм в іспанській мові означає "варіацію в словниковому складі мови, що виникає з різних мовних впливів" [7, с.186] або за визначенням лінгвістів О.О. Потебні та М.Р. Чернявського, лексичний варіантизм - це "співвідношення, зумовлене

умовами території, соціального середовища та індивідуальними особливостями, яке виявляється в наявності у мові однієї назви поняття в різних варіантах формування". Наприклад, слово "машина" може мати лексичні варіанти "coche", "automóvil", "carro" тощо. Це є формою мовної варіативності, яка залежить від регіону, в якому вживається мова, та культурних впливів.

- діалект - це мовна форма, що відрізняється від стандартної мовної норми територіальним, соціальним чи іншими факторами. За визначенням лінгвіста Е.С. Кубрякової [25, с.199], діалект - це "більш-менш стійка система мовних утворень, яка відрізняється від інших мовних систем, тобто має якісні і кількісні відмінності від загальномовної мови".. В Іспанії існує багато діалектів іспанської мови, таких як кастильський, андалуський, каталонський, галісійський, баскський та інші. Кожен діалект має свої особливості у вживанні лексики, фонетики та граматики.

1.2 Фактори, що впливають на формування лексичного варіантизму в Латинській Америці

У формуванні лексичного варіантизму в Латинській Америці на погляд дослідників, можуть впливати наступні фактори [29, с.200]:

- Історичний фактор: коли Іспанія завойовувала Америку, іспанська мова привнесла свій лексичний фонд у місцеві мови і культуру.
- Географічні фактори: географічне положення та розташування країн в Латинській Америці, взаємодія з сусідніми країнами та регіонами.
- Етнічні фактори: культурна та етнічна різноманітність населення в Латинській Америці, взаємодія з місцевими мовами, такими як народи Майя, Науа, Кечуа та інші.

Розглянемо кожен з них детальніше. Історичний фактор є одним з найважливіших впливів на формування лексичного варіантизму в Латинській Америці. Причини цього пов'язані з колоніальним періодом історії регіону, коли іспанська мова стала офіційною мовою колоніальної влади. За деякими оцінками, понад 80% лексики іспанської мови, яка використовується в Латинській Америці, походить з іспанської мови 16-17 століть.

Історичні фактори мають значний вплив на формування лексичного варіантизму в Латинській Америці. Наприклад, колоніальна епоха, яка тривала близько 300 років, залишила значний слід у мові та культурі країн Латинської Америки. Іспанські колоністи принесли з собою не тільки мову, а й свою культуру, традиції, релігію та погляди на світ, що знайшло відображення в лексичному багатстві мови регіону. Один із прикладів історичного фактору у формуванні лексичного варіантизму в Латинській Америці можна знайти у праці Альфонсо Рееса [2]. За словами Рееса, колишній перуанський президент Фернандо Беланде Терріо вважав, що історичний фактор є одним з найважливіших чинників, який впливає на лексичний варіантизм мови Латинської Америки. Наприклад, за словами Беланде, іспанські колоністи завжди були у пошуках нових джерел прибутку та вважали, що місцеві жителі не мають достатньої культури та цінностей. Це призвело до того, що іспанські слова та терміни були використані для опису нових речей та понять, яких не було в Індійському регіоні до приходу колоністів.

Іншим прикладом історичного фактору, що вплинув на формування лексичного варіантизму в Латинській Америці, є колоніальна епоха. Під час колонізації Іспанією території Латинської Америки в XVI-XVII століттях іспанська мова стала головною мовою спілкування на цих територіях. Це призвело до взаємодії іспанської мови з місцевими мовами і культурами, що привело до появи нових лексичних варіантів та смислових значень іспанських слів.

Наприклад, іспанське слово "chocolate" походить від майянського слова "xocolatl", що означає "гіркий напій". Під час колоніальної епохи цей напій був введений у Іспанію і став популярним в Європі. Згодом слово "chocolate" було запозичено з іспанської мови в багато інших мов, включаючи англійську.

Інший приклад - іспанське слово "tomate" (помідор) походить від назви плоду в мові нативних жителів Мексики - "tomatl". Іспанські колонізатори запозичили це слово та розповсюдили його в інших країнах Латинської Америки та в Іспанії. Згодом слово "tomate" було запозичено в багато мов, включаючи англійську, де воно стало відомим як "tomato".

Географічне розташування та природні умови також мають важливе значення у формуванні лексичного варіантизму в Латинській Америці. Наприклад, місцеві умови можуть впливати на розвиток нових слів та варіантів слів, які відображають місцеві реалії. Одним із прикладів географічного впливу на лексичний варіантизм може слугувати індігенний народ та мова [21, с. 305], що поширені у Центральній Америці, де є густі тропічні ліси. Вони вказують, що в таких регіонах можуть виникати нові слова, які відображають місцеві умови, наприклад, "tucandeira" - назва мурахи, яка є дуже поширеною у тропічних лісах. Інший приклад географічного впливу на лексичний варіантизм в Латинській Америці пов'язаний з індігенними мовами, які мали своє поширення на території регіону до приходу іспанців. Наприклад, у мові навахо, яка є однією з найпоширеніших індігенних мов Мексики, є багато слів, що були запозичені від іспанської мови. Це відбулося на тлі колонізації Мексики і впливу іспанської мови на мовну культуру навахо.

За словами Джеффри Дейвіса [18, с. 96], географічне розташування деяких регіонів Південної Америки, зокрема Андських гір, також вплинуло на формування лексичного варіантизму. Наприклад, мови, що поширені на висотах, мають багато слів, пов'язаних зі специфічними умовами життя в

горах, такими як "puna" (високогірні степи) та "bofedal" (болотиста зона на висоті). Такі терміни є маловживаними в мовах, що поширені в низинах або на узбережжі.

Найочевиднішим з етнічних факторів у формуванні лексичного варіантизму в Латинській Америці може бути використання мови національних меншин в різних регіонах [23, с.90]. Наприклад, у Мексиці іспанська мова має значні відмінності від стандартної іспанської мови, оскільки на території Мексики знаходиться більше 60 національних меншихств, що мають свою мову і культуру. Такі мови, як наватль, майя, тарасканська, тотонакська, запотекська та інші, вплинули на формування лексичних варіантів іспанської мови в Мексиці.

Прикладом такої лексичної варіації можуть бути слова, що походять з наватльської мови, наприклад, "chocolate" (шоколад), "tomate" (помідор), "aguacate" (авокадо), "chicle" (жувальна гумка) та багато інших. Цікавим прикладом є також використання слів, що походять з мови народу Кетчуа у Перу. Одним з таких слів є "pumaq" (пума), яке використовується в перуанському діалекті іспанської мови замість стандартного слова "león" (лев).

1.3 Особливості латиноамериканської лексики

Важливо зауважити, що налічують близько 123 мовних сімей корінних народів, які залишили помітний слід у змінах латиноамериканського варіанта на рівні лексики [4]. А лексика, як відомо, це один із лінгвістичних аспектів, який найкраще відображає зміни мови.

Одним із джерел формування латиноамериканської регіональної лексики є запозичення. Запозичення – елемент чужої мови (слово, морфема, синтаксична конструкція тощо), перенесений з однієї мови в іншу в

результаті контактів мовних, а також сам процес переходу елементів однієї мови в іншу. Зазвичай запозичуються слова і рідше синтаксичні та фразеологічні звороти. Запозичення звуків і словотворчих морфем з інших мов відбувається в результаті їх вторинного виділення з більшої кількості запозичених слів. Запозичення пристосовуються до системи запозичення мови і найчастіше настільки їм засвоюються, що іншомовне походження таких слів не відчувається носіями цієї мови і можна знайти лише з допомогою етимологічного аналізу [18].

Процес просторового руху лексики в епоху всесвітньої глобалізації в латиноамериканському варіанті іспанської мови невіддільний від процесів запозичення. Вплив на аналізований мову кількох мов і культур дозволяє говорити про діахронічні та синхронічні зміни його лексичного пласта. Вирізняють такі типи запозичень: варваризми, германізми, латинізми, культизми.

Перші зміни поширювалися на назви рослин, тварин та речей, які були невідомі першовідкривачам. Основна особливість розмовного варіанту іспанської мови у Латинській Америці – «американізми». Вони стали частиною мови завдяки численним впливам інших культур та народностей. Основні джерела появи: видозмінені іспанські слова, які набули нових значень у процесі еволюції мови; індіанські мови, а також запозичення англосаксонського та італійського походження. Ще одна з істотних відмінностей - це використання одного і того ж слова для позначення різних предметів або різні слова можуть описувати один і той же предмет. Наприклад, комп'ютер в Іспанії - ordenador, а в Латинській Америці - computadora; картопля в Іспанії – patata, а в Латинській Америці – durazno. Також такі слова, як pollera (жіноча спідниця), prieto (чорний), frazada (ковдра) поширені в Аргентині та інших країнах Латинської Америки, а в Іспанії або більше не вживаються, або мають інше значення. Слова, що прийшли в іспанську з індіанських мов, називають індіхенізмами. Це слова,

які позначають тварин, рослин, тобто слова, пов'язані зі звичаями та віруваннями індіанських племен. Ще одним джерелом слів індіанського походження стали мови інків, кечуа та аймара. Інки проживали на території Еквадра, Болівії, Перу та частково Чилі. Від них були запозичені такі слова як *cóndor* (кондор), *caucho* (каучук), *rapa* (картопля).

У словниковому складі латиноамериканських національних варіантів іспанської мови яскравою національно-культурною специфікою мають індієнізми [12]. У сучасному латиноамериканському варіанті іспанської мови індіанські мови досі відіграють велику роль, будучи певним мовним субстратом. Наявність таких одиниць у складі сучасної іспанської мови на території Латинської Америки є результатом мовного контакту між мовою корінного населення та стандартним варіантом іспанської мови.

У переважній більшості випадків індіанські слова, які існують зараз в іспанській мові американським континентом, були запозичені разом з новими явищами та преставленнями. За своєю семантикою вони діляться різні тематичні групи[11]:

- 1) Флора. У цю тематичну групу входять різні назви рослин.
- 2) Фауна, включає назви видів тварин і т.д.
- 3) Предмети побуту, такі як: одяг, домашнє начиння.
- 4) Назви страв та напоїв.
- 5) Характеристика людини.
- 6) Духовна культура індіанців

1.4 Класифікація лексичних варіантів в мові Латинської Америки

Класифікація лексичних варіантів в мові Латинської Америки може бути різною залежно від підходу дослідника. Однак, одним зі стандартних підходів є класифікація на основі рівнів варіації, яку запропонував

американський лінгвіст Роберт Холден[17] Ця класифікація розподіляє лексичні варіанти за три рівні варіації:

- Національний рівень варіації - включає лексичні варіанти, що є спільними для всіх країн Латинської Америки, такі як "amigo" (друг), "fiesta" (свято), "trabajo" (робота) тощо.
- Регіональний рівень варіації - включає лексичні варіанти, які характерні для певних регіонів країн, наприклад, "carro" (автомобіль) в Мексиці та Центральній Америці, але "coche" в Південній Америці.
- Локальний рівень варіації - включає лексичні варіанти, які є характерними для конкретних місцевостей, наприклад, "chamba" (робота) в Перу, "laburar" (працювати) в Аргентині, "jato" (будинок) в Парагваї.

Наприклад, Міріам Боурн та Кендра Келлерсі [20] пропонують класифікацію лексичних варіантів за наступними категоріями:

- Географічні варіантизми
- Соціально-культурні варіантизми
- Варіантизми, пов'язані з контекстом використання слів
- Варіантизми, пов'язані з контактом з іншими мовами

В свою чергу, Клаудія Пардо та Меліна Алехандра Агірре[16] пропонують класифікацію лексичних варіантів за наступними категоріями:

- Лексичні варіанти, що відображають регіональні відмінності
- Лексичні варіанти, що відображають соціальні відмінності
- Лексичні варіанти, що відображають контакт з іншими мовами
- Лексичні варіанти, що відображають стилістичні відмінності

Висновки до розділу 1

В цьому розділі було розглянуто дефініцію понять "лінгвістична варіація" та "лексичний варіантизм", а також фактори, що впливають на

формування лексичного варіантизму в Латинській Америці. Були проаналізовані особливості латиноамериканської лексики, які полягають в основному в запозиченнях та американізмах, які широко використовуються в різних країнах. Наведено декілька підходів щодо класифікації лексичних варіантів, згідно з різними вченими, таких як Роберт Холден чи Міріам Боурн та Кендра Келлерсі.

Лексичний варіантизм в Латинській Америці є важливим аспектом мовної культури цього регіону. Латиноамериканська лексика має свої особливості та відмінності від іспанської мови, що використовується в Іспанії та інших країнах. Це пов'язано з різними історичними, соціальними та культурними факторами, які впливали на розвиток мови в різних регіонах Латинської Америки.

РОЗДІЛ 2

МОВИ КОРИННИХ НАРОДІВ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

2.1 Зв'язки іспанської мови з корінними мовами Латинської Америки

У Латинській Америці іспанська мова контактує з багатьма мовами.

Коли перші іспанці прибули до Америки, вони знайшли велику кількість мов. Після приходу іспанців деякі корінні мови зникли, оскільки їх населення було винищено війнами, епідеміями тощо. Особливо це сталося в Антильській зоні та на Карибських островах): на Кубі, у Пуерто-Ріко та в Домініканській Республіці. Однак в інших регіонах корінне населення зберегло свої мови. У деяких регіонах американського континенту були створені такі важливі іспанські міста, як міста Мехіко (1519) і Ліма (1535). У цих містах була зосереджена політична, адміністративна, освітня та культурна влада Іспанії. За ним за важливістю йдуть інші міста, такі як Кіто (Еквадор), Потосі (Болівія), Богота (Колумбія), Гватемала, Сантьяго де Чилі та Буенос-Айрес (Аргентина). За межами цих міст і зон їх впливу,

Особливо в найбільш важкодоступних районах корінні мови збереглися живими.

Незважаючи на те, що ступінь контакту між іспаномовною спільнотою та корінними громадами змінювався залежно від регіону та протягом багатьох років, сьогодні ми знаходимо різновиди іспанської мови, які мають дуже особливі характеристики через ситуацію контакту. Особливо важливими через кількість носіїв є різновиди іспанської мови, які контактують з кечуа, найпоширенішою корінною мовою на американському континенті), з гуарані та мовами майя. Хоча контакти з цими мовами відбуваються з приходом іспанців, здається, що двомовне населення збільшилося особливо в 20 столітті.

Найбільш поширеною корінною мовою на американському континенті є кечуа. За оцінками, на території від південної Колумбії до північно-західної Аргентини, включаючи частини Еквадору, Перу та Болівії, є від 8 до 12 мільйонів носіїв мови кечуа. Носії мов майя становлять другу групу носіїв мов американських індіанців, їх кількість оцінюється приблизно в 6 мільйонів на півдні Мексики (в регіонах Юкатан і Чьяпас) і в Гватемалі. Слідкуйте за кількістю спікерів мова гуарані, якою розмовляють, особливо в Парагваї та в прилеглих районах Аргентини та Болівії, з приблизно 5 мільйонами носіїв. Далі ми маємо аймара (або аймара) в районі Анд на півдні Перу та Болівії (навколо озера Тітікака) та на північному заході Аргентини з приблизно 2 мільйонами носіїв. Серед носіїв мов науад Мексики приблизно від мільйона до півтора мільйона носіїв. У всіх цих областях можна говорити про контакт між іспанською та індіанською мовами. Далі буде розглянуто контакт іспанської мови з мовами майя, гуарані та кечуа.

Дослідження субстрату у мові Латинської Америки характеризується досить поверховим підходом. Проблемою субстрату займалися такі автори, як Амадо Алонсо та Енрікес Уренья. Полеміка ведеться не про захист існування чи відсутності субстратів, а скоріше про оцінку ролі субстрату в мові Латинської Америки.

Можна перебільшувати цю роль – і тоді можна бачити кожну лінгвістичну проблему як проблему тубільного субстрату, а можна применшувати, заперечуючи вплив тубільської складової частини на мову.

Проблема полягає в тому, щоб встановити, чи зобов'язана будь-яка лінгвістична особливість субстрату або адстрату або її причиною послужила внутрішня еволюція лінгвістичної системи.

Доведено, що субстрат не вплинув на іспанську мову на фонетичному та морфосинтаксичному рівнях. Однак його вплив добре помітний на лексичному рівні мови.

Вокабуляр Латинської Америки здебільшого антильського

походження: в основному походить від мов таїно та аравак, і це пов'язано з першістю історичного контакту (Антильські острови були першими районами контакту під час завоювання нових земель) [1].

За ними за важливістю впливу слідує науатль (Мексика) і кечуа (Анди).

Найменше значення має гуарані (Парагвай).

Зовсім незначний вплив на мову надали арауканську мову (Чилі) та мову майя (Юкатан, Гондурас, Гватемала).

Ступінь впливу тубільних мов залежить від важливості самого тубільного мови, але залежить від першості історичного контакту – приклад Антильських островів.

Лінгвістична інтерференція в Латинській Америці завжди була темою полемічною і хвилюючою, але ніколи не піддавалася суто лінгвістичному дослідженню, а швидше, історико-політичному, що не давало об'єктивної картини. Так, іспаністи заперечують вплив тубільного субстрату, тоді як індіхеністи перебільшують силу його впливу.

Для викладача Лопе Бланча ідеальна точка зору – проміжна. «Варто відзначити, що арабська мова за 800 років взаємодії з іспанською мовою вплинула лише на лексичний рівень, не змінивши при цьому саму мовну систему іспанської» [17].

Тому необхідно розрізняти те, що є ефектом субстрату від того, що є лише лексичним запозиченням. І це потребує подальших досліджень.

Відмінності між різними зонами проживання та функціонування мови не є великими та визначені численними тубільними субстратами, епохою колонізації, географією, імміграцією тощо[26]

Перша зона: Мексика та Центральна Америка.

Науатль (náhuatl) – найбільш поширена та розвинена тубільна мова, якою говорять ацтеки та жителі районів центральних плоскогір'їв Мексики. Нахуа (nahua) - так називали етнічну ацтекську групу, що населяла долину Анахуак. Нахуа складається з трьох діалектів: науатль (náhuatl), науаль

(náhuatl) та науат (náhuatl). Це найголовніша мовна передиспанська група Центральної Америки. Мова ацтеків науатль дуже вплинув на іспанську мову, насамперед на лексику.

Інша тубільна мова цієї зони – мова майя-кіче (quiché), що функціонує на півострові Юкатан, у Гватемалі та Гондурасі. Мовна сім'я майя-кіче налічує кілька етнічних груп, основна з яких – майя.

Слова, взяті з ацтекської мови науатль, такі: cacao (какао), chicle (жувальна гумка), chocolate (шоколад), tomate (помідор), tiza (крейда), tosaño (тезка, людина того ж імені), hule (клеєнка), jícaras (чашечка), petate (циновки).

Друга зона: Куба, Пуерто-Ріко, а також більша частина Венесуели та атлантичний берег Колумбії.

Основні тубільні мови цієї зони – аравакські (arawac/arahuac) та карибські (caribe), відомі під загальною назвою «мови островів». Іспанська мова цих зон характеризується архаїчними рисами, особливо в Санто-Домінго вона схожа на іспанську Кастилію. Вплив таких центрів, як Університет Санто-Домінго та Архієпископства, безсумнівно, сприяв збереженню промови півострова.

Аравакські мови були мовною групою, яка поширювалася від сьогоденної південної Флориди до Венесуели та Гвіани і на південь до Болівії та Бразилії. Одним із діалектів був таїно. З аравакських і карибських мов до іспанської прийшли такі слова, як patata (картопля), cacique (касик), canoa (каное), hamaca (гамак), tiburón (акула), tabaco (тютюн), maíz (кукурудза), sabana (саванна).

Третя зона: гірські райони Колумбії, Еквадору, Перу, Болівії та півночі Чилі.

Кечуа (kechua / quichua) – превалююча тубільна мова, що збереглася до наших днів і функціонує завдяки великому відсотку місцевого населення, що говорить нею. Кечуа досить сильно змішаний з аймара (aymará) – мовою

індіанського народу, що населяє Андське плоскогір'я, між Болівією та Перу, особливо поблизу озера Тітікака. Цією мовою говорить 30% населення Болівії.

З кечуа до іспанської мови перейшло кілька слів : caucho (каучук), coca (кока), chicha (кукурудзяна горілка), flama (лама), cóndor (кондор), viciña

(Вікунья), pamra (пампаси, рівнина), para (картопля).

Четверта зона Чилі.

Мапуче (mapuche) – одна з арауканських мов. У ньому яскраво виражено андалузський вплив. Географічне положення та своєрідна природна ізоляція Чилі надали особливого характеру мові цього регіону. Мапуче дав іспанській мові слова: poncho (пончо), guata (ватин), gusa (хижа).

П'ята зона: Аргентина та Уругвай.

Зона річки Ла-Плата характеризується наявністю у мові великого відсотка слів іноземного походження (переважно італійських), привнесених іммігрантами.

Спостерігається велика різниця між сільською промовою (гаучо) та промовою столиць – Буенос-Айреса та Монтевідео. Для останньої характерне явище voseo та численні варваризми, що сприяли виникненню різних діалектів, жаргонів та лунфардо (соціолект, особливий жаргон іспанської мови).

Назва "лунфардо" ("lunfardo") походить від італійського слова "lombardo" (уродженець Ломбардії - торгового району Італії з поганою репутацією). Пізніше стали називати жаргон злочинного світу БуеносАйреса. Його основні відмінності з іспанською містяться здебільшого у лексиці: запозичення з англійської, французької, італійської мов та іспанських жаргонів злочинного світу. Інші слова лунфардо з'являються шляхом інверсії та метафори. Пізніше лунфардо втратив свою початкову функцію, набуваючи більш літературного характеру.

Шоста зона: Парагвай та північ Аргентини.

Парагвай – країна американська, яка щосили намагається зберегти місцеву мову гуарані (guaraní). Результатом цих зусиль є те, що більшість населення є білінгвами. Достаток іспанізмів у гуарані контрастує з недостатнім впливом цієї мови іспанською.

Мова тупи (tupí) належить бразильській етнічній групі, яка жила між річками Парана та Парагвай. На момент відкриття Америки ці племена займали території Бразилії, Гвіани та Амазонки. На кордонах з Бразилією гуарані поєднується з тупи, формуючи нову мову – тупі-гуарані (tupíguaraní). Це була найпоширеніша по Південній Америці мовна сім'я. На той момент вона охоплювала такі території: центр та південь Бразилії, Парагвай, Болівію, Аргентину та Уругвай. В даний час налічується невелика кількість груп, які говорять на чистому тупігуарані. У лексиці тупі-гуарані налічується понад п'ять тисяч іспанізмів. Також спостерігається сильний вплив іспанської мови на цю тубільну мову на граматичному рівні.

Слова, взяті з тупі-гуарані: jaguar (ягуар), ananas (ананас), кайман yacaré/caimán (кайман), tapioca (тапіока).

2.1.1 Іспанська мова в контакті з мовою майя

Контакт іспанської мови з мовами майя відбувається на півдні Мексики, в районі Юкатану і Чьяпаса, а також в Гватемалі. Дослідження іспанської мови в цих регіонах пропонують такі характеристики як характерні для цього різновиду контактів:

- Носовий /n/ стає двогубним у кінцевому слові: ran [rán].
- Фрикативний /f/ перетворюється на /p/ у початковій позиції слова: feliz [pelís].
- Редуплікація -ísimo в -isísimo: riquisisísimo, pobrisisísimo.
- Зайве використання присвійного займенника: su casa de Juan, su tara de la

olla

- Надлишкове використання об'єктного займенника третьої особи: Lo llamé a Juan. Lo metió el libro en el cajón.
- Широке використання зменшувальних: callandito, corriendito, dositos, ahisito, acasito, estito, unito, ellita (так само зустрічається в Андській зоні).
- Використання неозначеного артикля перед присвійною формою: un mi sombrero, una mi taza de leche

Одним з авторів, який досліджував вплив мов майя на іспанську лексику, є Марія Родрігес-Шигера. Згідно з дослідженням Родрігес-Шигера, більшість запозичень з майянської мови в іспанську стосується назв тварин, рослин, їжі та інших предметів повсякденного життя, які мають особливу важливість для майян. Деякі приклади запозичень: "hamaca" (гамак), "chicle" (жуйка), "chac mool" (статуя з живим серцем), "cenote" (підземне озеро) та інші.

Дослідження також вказують на те, що запозичення з майя в іспанську не тільки відбувалися в минулому, але й продовжують відбуватися й донині. Наприклад, в останні роки в іспанській мові з'явилося запозичення "хосоюте" (молодий койот), яке походить з мови майя. RAE дає наступне визначення: «Del náhuatl хосоютl.1. m. Méx. benjamín (|| hijo menor).»

2.1.2 Іспанська мова в контакті з мовою гуарані

Іспанська в контакті з гуарані є особливим випадком контакту в Латинській Америці, оскільки 89% парагвайського населення є двомовними іспанською та гуарані. У цій країні офіційною мовою є іспанська, а національною мовою гуарані. Завдяки широкому контакту та двомовності парагвайська іспанська має дуже чіткі лінгвістичні характеристики, які є продуктом контакту з гуарані, особливо на лексичному рівні. Більша чи менша присутність рис гуарані в іспанській мові (або іспанської мови

гуарані) залежить від ступеня двомовності мовців і обставин розмови. Загальною рисою є використання *voseo*. Відмінною рисою є використання *leísmo* в Парагваї.

Серед особливостей іспанської мови в контакті з гуарані Гранда (1988) вказує на наступне:

- Використання артиклів *la* в однині та *lo* у множині: *la señor ministro*
- Зайве вживання присвійного займенника: *su casa de Juan, mi casa de mí.*
- Використання *todo + ya* для підкреслення фіналу: *Ya trabajé todo ya. Tu hijo creó todo ya.*
- Використання подвійного заперечення як підкріплення: *Nada no te dije. Nadie no vino*
- Уживання субхунтиву замість кондиціоналу в умовних реченнях: *Si tuviera plata, comprara esa casa.*
- Використання детермінанту + присвійний займенник + іменник: *un mi amigo, ese mi hijo, otro mi hermano.*

Одним з джерел слів є "Diccionario Guaraní-Español y Español-Guaraní" автора Фернандо де ла Мотте С'єри, який був опублікований в 1876 році. У цій книзі наведено більше 15 тисяч слів, які є загальноприйнятими в іспанській мові і походять з гуарані. Наприклад, слово "*mburucuayá*" означає плоди гіркою апельсину в гуарані, і в іспанській мові це слово використовується для позначення певного виду фрукту. Інший приклад впливу гуарані на іспанську лексику простежується в назвах місцевих рослин і тварин. Слово "*yasaré*" в гуарані означає крокодила, і це слово використовується в іспанській мові для позначення цього виду тварин.

2.1.3 Іспанська мова в контакті з мовою кечуа

Контакти між іспанською та кечуа відбуваються в кількох країнах, як ми вже згадували, хоча вони в основному зосереджені в Еквадорі, Перу та

Болівії, з меншими групами в північній Аргентині та південно-західній Колумбії. Лише в Перу кечуа має офіційний статус, і навіть тут лише в районах, де кечуа є домінуючою мовою населення, тобто в сільській місцевості країни. У цих переважно кечуа регіонах іспанська відіграє роль мови для спілкування з тими, хто не проживає в громаді, тоді як іспанська та кечуа різною мірою використовуються для функцій у громаді, і, як правило, лише кечуа для сімейних заходів. Тобто в цих регіонах іспанська та кечуа виконують диглосну функцію.

Найважливішими мовними характеристиками контакту між іспанською та кечуа є такі:

- Подвійний вібрант асимілюється так само, як у Коста-Ріці, Гватемалі та Парагваї: *risa* [r̄isa], *salir* [salir̄]
- Голосні, як правило, втрачаються в ненаголошених складах, як у Мексиці: *ahorita* [or̄ita], *todos* [tods].
- У мовленні людей, чиєю домінуючою мовою є кечуа, голосні /o/ і /e/ зазвичай вимовляються як [u] та [i] відповідно: *señor* [siñúr], *niño* [níñu] (у кечуа є лише три голосні фонemi).
- Широке використання зменшувальних форм: *callandito*, *corriendito*, *dositos*, *ahisito*, *acasito*, *estito*, *unito*, *ellita*.
- Додатковий займенник прямого доповнення: *vémelo el asado*, *lo visité a mí papá*.
- Зайва присвійна форма: : *su padre de mí padre*, *mí chacra de mí*.
- Використання *condicional* в умовних реченнях: *Si tendría dinero, compraría esa casa* (я також зустрічається в іспанській мові з Країни Басків).
- Тенденція до переміщення об'єкта, прислівникових виразів і прийменникових словосполучень у додієслівну позицію: *Harto hemos correteado. Yo de nada me enojo. Porque poca preparaaón tiene.*

- Тенденція опускати об'єктний займенник: ¿Sabes que el señor Quispe se murió? – No_he sabido.
- Використання pluscuamperfecto de indicativo для позначення непрямих знань. Для прикладу речення на зразок Juan había vivido en Lima може означати «(я чув, що) Хуан жив у Лімі».

Одномовні носії кечуа все ще зустрічаються в сільській місцевості Перу, але висока міграція в міста сприяла широкому розповсюдженню двомовності по всій країні. Таким же чином мовні характеристики, які раніше приписувалися лише іспанській мові Андського регіону, поширюються на інші території країни.

Висновки до розділу 2

Було розглянуто вплив індігенних мов на латиноамериканські варіанти іспанської мови, з'ясовано, що через довгий період колонізації Іспанією в Латинській Америці, іспанська мова переплітається з індігенними мовами, такими як кечуа, науатль та інші. Це призводить до формування лексичних варіантів іспанської мови в Латинській Америці, які відрізняються від іспанської мови, що використовується в Іспанії.

Було встановлено, що в іспанській мові Латинської Америки можна виділити багато лексичних варіантів, що пов'язані з індігенними мовами. Наприклад, слово "маїз" походить з науатльської мови, але використовується в іспанській мові Латинської Америки. Також, було з'ясовано, що деякі іспанські слова мають різні значення в Іспанії та Латинській Америці через вплив індігенних мов.

Індігенні мови мають значний вплив на формування лексичного варіантизму в іспанській мові Латинської Америки. Разом з тим, лексичні варіанти в іспанській мові Латинської Америки відрізняються від іспанської мови, яка використовується в Іспанії, і є своєрідними для цього регіону.

РОЗДІЛ 3

КОНТЕКСТНА РЕАЛІЗАЦІЯ ВАРІАТИВНОСТІ МОВНОГО МАТЕРІАЛУ

3.1 Функціонування лексико-семантичної групи «їжа» в мовах Латинської Америки

Знання кухні та назв страв є важливим елементом в пізнанні культури та традицій країни. Кухня відображає історію та географію країни, її національну ідентичність та менталітет. Знання назв страв дозволяє спілкуватися з місцевими жителями та розуміти їхні звичаї та традиції. Крім того, це може допомогти у підборі страв за власними смаковими уподобаннями та побажаннями. З філологічної точки зору, вивчення назв страв допомагає у поглибленні знань про мову та її культурний контекст. Назви страв містять багато цікавих мовних особливостей, таких як вживання сленгових термінів, діалектних виразів та запозичень з інших мов.

Нижче розглянемо назви страв та напоїв кубинської та домініканської кухні. На формування цих варіантів вплинули мови індіанців. Індіанське походження мають деякі реалії національних кубинських страв.

Наприклад, пікадильйо / picadillo - прикметність кухні старої Гавани, американізм пікадильйо називає собою 1. Страва, що складається з різних інгредієнтів, сильно подрібнених. 2. Нарізану свинячу корейку, промариновану для приготування чорізос/chorizos. Чорізос, у свою чергу, - це слово інкського походження, що називає невеликий шматок кишки з м'ясною начинкою, зазвичай свинячою, рубаною та маринованою для копчення (www.rae.es). Прикметник географічної приналежності a la habanera, від повної назви столиці Куби - La Habana, вказує на прикметність гаванської кухні - picadillo a la habanera.

"Сухий закон" - а саме конституційна заборона на алкогольну продукцію, що діяла в США з 1920 по 1933 р.р. - залучив до Гавани американців, багато з яких приїжджали до Гавани пити алкогольні напої. Саме тому існує безліч напоїв, деякі з них буде розглянути далі. Куба Лібре / Cuba Libre - один з перших знаменитих кубинських коктейлів з льодом, завезеним на Кубу американцями. У 1898 р. американські солдати під час іспано-американської війни привезли із собою на Кубу кока-колу і нею почали розбавляти ром. Вони піднімали тости "За Вільну Кубу!", звідси і назва коктейлю "Куба Лібре" / "Cuba Libre" - де Куба в назві вказує на географічну приналежність коктейлю. Бодегіта (La Bodegita) - бodega/bodega - на Кубі, маленький бакалійний магазин, як правило, з баром. Був відкритий у 1942 р. і напоєм, який приніс йому славу, став «Мохіто» / «Mojito» - оригінальний напій Куби, готується на основі рому, лимонного соку, води, льоду та цукру, і прикрашається гілочкою hierbabuena (www.rae.es), - це сорт перцевої м'яти, що росте на Кубі.

Домініканська республіка є аграрною країною. Жителі країни вирощують цукрову тростину, каву, бавовну, какао, рис, бобові, картопля, кукурудзу, банани. Домініканська кухня - органічна частина кухні Південної Америки, що синтезувала креольські, індіанські та африканські традиції, і водночас самобутня система способів приготування та споживання їжі та їх відображення у мові.

Багато національних страв Домініканської республіки мають у своєму складі маїс / maíz - кукурудза походження слова від mahis мови таїно, юкку / yuca - походить також з мови таїно; так реєструє дані лексеми Словник Іспанської Королівської Академії. Молоді качани кукурудзи є обов'язковим інгредієнтом страви Санкочо/Sancocho – густа юшка, м'яса, юкки, платана та інших інгредієнтів, яку їдять на обід. Також типова для Болівії, Колумбії, Панами, Венесуели, Гватемали.

Типовою стравою Домініканської республіки, що реєструє Словник

Іспанської Королівської Академії, є локріо/locho – суміш рису з кількома сортами м'яса.

Вчені вважають, що тисячоліттями взаємозв'язок історії, культури та мов індіанців аймара та кечуа була дуже тісною.

Перу – це країна найдавніших цивілізацій. Її територія – це колиска найдавніших цивілізацій Чавін та Паракас, Пукара та Вікус, Наска та Мочика, Уарі та Чиму. Сама назва країни Перу, за однією з версій, «походить від *riuw*, що мовою корінних мешканців країни - індіанців кечуа означає «великий качан кукурудзи» (Листів, 1985: 10). Саме із цієї країни кукурудза була завезена до Європи.

Ще з часів інків у Перу знаходиться давнє місце видобутку солі в місті Марас, Салінас-де-Марас / *Salinas de Maras*, розташований за 42 км на північний захід від Куско, у священній долині Інків. Це соляні тераси, що розкинулися на схилі гори, де у спеціальних відсіках-ваннах обстоюється сіль. Виробництво солі розпочалося ще з часів Імперії Інків за особливою технологією. Раніше Марас був найбільшим постачальником солі у всій Південній Америці. Сіль з орегано з Мараса / *Sal de Maras con orégano* - прикмета кухні Перу, на що вказує *de Maras* - географічна приналежність - з Мараса, Мараська сіль - назва міста в Перу та центру однойменного району, що входить до провінції Урубамба.

Mote/mote – походить від слова *nut i* (кечуа) – очищена та приготована кукурудза, ніжна чи стигла, яку використовують у їжу в деяких регіонах Південної Америки.

Так як Перу має на заході кордони з Тихим океаном, це не могло не вплинути на її національну кухню. У рибальському місті Пайта в Перу дуже популярний «рибний борщ», густий і ситний судадо / *sudado* - тушковане блюдо з риби та інших морепродуктів.

Ще одна дуже відома страва національної кухні Перу - це севиче / *seviche, cebiche* - можливо з архаїчної іспанської - страва, типова для деяких

американських країн, приготовлена з сирої риби або морепродуктів, нарізаних невеликими шматочками і приготованих в маринаді з лимона, кислого цибулі та перцю чилі - згідно з Словником Іспанської Королівської Академії. На десерт у спекотний день дуже популярний кавун/sandía. «На весь перуанський південь славляться кавуни долини Вітор – соковиті, солодкі, до того ж малозернисті. Особливою популярністю користується сорт "Місцевий" (Nativa) - вага кавунів цього сорту досягає 50 кілограмів (за повідомленням власкора "Prensa", Перу. 1985).

У деяких андських зонах Аргентини дуже популярна страва чичуліну / chinchulin - це їстівний тонкий кишечник овець або великої рогатої худоби, лексема є кечуанізмом.

Широко поширена страва Перу - це антикучос / anticucho - маленькі шашлички з яловичих сердець, приправлені різноманітними традиційними соусами - сальса / salsa Латиноамериканської кухні. Часто використовують у Перу та рокото/rocoto – «вогненний перець», дана лексема є кечуїзмом (www.rae.es).

Також користується популярністю алкогольний напій писко/pisco – виноградний алкогольний напій, настояний на листі коки/соса. Словник Іспанської Королівської Академії реєструє цю лексему, як кечуїзм, що походить від Піско / Pisco - місто Перу департаменту Іка. Кока/соса – рослина, вживання якої відомо ще в давні часи. Цю лексему Словник Іспанської Королівської Академії реєструє, як те, що походить з мов кечуа і аймара, родом з Південної Америки.

У Перу перуанське пиво Cusquena є етнічним напоєм перуанців, на що вказує власне ім'я є топонімом Cusquena, місто на південному сході Перу, адміністративний центр регіону Куско і однойменної провінції. Агентство McCann Lima у 2016 р. використало на етикетці унікальний колір, створений шляхом дослідження кольорів крові, зданої різними перуанцями.

Інша країна Латинської Америки з давньою культурою та багатою

історією – Еквадор. Еквадор - справжній рай для етнографів, лінгвістів... На території Еквадору досі збереглися індіанські народи, які мають величезний інтерес для дослідників. «Серед них, наприклад, отавало, що живуть у гірських районах неподалік Кіто, колорадо - у селві західних схилів Берегової Кордильєри, хибаро і ауко, що ведуть примітивний спосіб життя в Амазонії» (Лістів, 1987: 5). У 1 столітті до н. - 1 столітті н.е. на територію сучасного Еквадору вторгалися різні племена - антильські кариби, майя, колумбійські чибчі, амазонські араваки, інські кечуа. Основна маса населення Еквадору була зайнята на сільськогосподарських та домашніх роботах. Головні сільськогосподарські культури Еквадору - банан / banana (африканізм), какао / сасао (науатль), кава (італійізм), апельсини, грейпфрути, лимони та ананаси, цукрова тростина, рис, кукурудза - chullpi (кечуїзм) - різновид кукурудзи, кіноа (рисова лобода), картопля - тато/пара - це один із найкорисніших продуктів для людини. Словник Іспанської Королівської Академії реєструє лексему пара як кечуїзм (www.rae.es). Родом із Південної Америки, картопля культивується сьогодні майже в усьому світі.

Дуже незвичайна страва Еквадору - куй / сиу - лексема сиу є кечуїзмом, це морська свинка // ссавець гризун, мешкає в Аргентині, Болівії, Колумбії, Еквадорі та Перу (www.rae.es). Куй є однойменною стравою, популярною в Еквадорі: куй готується цілком на рожні, його м'ясо досить смачне і зазвичай подається цілком.

Не можна не відзначити і ще одну національну страву Еквадору – фанеска / fanesca – тушковане м'ясо, яке подають особливо на Страсний тиждень, що складається з риби, молока, яєць, включає зернові, та приправлене засмаженим платаном та іншими приправами (www.rae.es). Словник Іспанської Королівської Академії вказує на еквадорське походження fanesca. Існує одна з версій походження назви даної страви: - juanesca, його первісна назва на честь мешканки Кіто, аборигенки, яка багато років тому вигадала страву. Виготовлення fanesca - раз на рік - збігається з періодом

збирання врожаю зернових у гірській частині Еквадору і є символом Страсного тижня у Кіто.

Зігрівачий канеласо коктейль / canelazo дуже люблять в Еквадорі і Перу. Він є сумішшю бренді, фруктового соку, кориці і тростинного цукру. Чича/chicha – алкогольний напій, що отримується в процесі ферментації кукурудзи в підсолодженій воді. Використовується у деяких країнах Латинської Америки (www.rae.es). Словник Іспанської Королівської Академії реєструє походження цієї лексеми від мови аборигенів Панами chichab/кукурудза.

Аргентина є типово «переселенської країною, населення якої сформувалося під впливом масової європейської імміграції та ввібрало традиції багатьох народів, що наклало відбиток на культуру, побут, звичаї та звичаї аргентинців» (Країни та народи, 1983: 160).

Національною їжею аргентинців є смажене м'ясо. Найбільше віддають перевагу асадо / asado - м'ясне філе, смажене на вугіллі - Словник Іспанської Королівської Академії реєструє дану лексему (asado de tira), яка вживається в Аргентині, Перу та Уругваї (www.rae.es), і чурраско / м'ясо / churras смажене на рожні. У раціоні жителів села переважають страви з традиційних індіанських продуктів: choclo/чокло – молодий качан кукурудзи, кечуанізм (www.rae.es), картоплі, бобів, маніоки/mandioca (гуарані) (www.rae.es). У повсякденне меню зазвичай входить варево з різних круп.

Традиційним напоєм аргентинців є мате/mate – настій йєрба мате/yerba mate, який зазвичай приймають іноді з лікарськими або ароматичними травами. Словник Іспанської Королівської Академії реєструє цю лексему mate - маленький гарбуз, кечуїзм «Ще з давніх-давен мате стали готувати індіанці гуарані, які перетворили пиття мате на ритуальну церемонію. Ця гіркувата, терпка на смак гаряча рідина діє освіжаюче та підбадьорювально. Вона виявилася незамінним засобом вгамування спраги і зняття втоми після довгої верхової їзди степом» (Країни і народи, 1983: 186). Цей

американський напій готується з йерба мате / yerba (*hierba mate*) - особливого роду трави, що ростуть на території Аргентини та Уругваю. Ще один популярний напій на території Аргентини, Парагваю та Уругваю – це терере/terere – це напій, приготований з йерба мате та холодної води, в деяких місцях його можуть змішувати з лікарськими травами. Словник Іспанської Королівської Академії реєструє цю лексему походження мови гуарані. Слід зазначити, що лексема мате міцно увійшла й в українську мову теж.

3.2 Аналіз контекстної реалізації варіативності мовного матеріалу

Завдяки штучному інтелекту було створено 4 схожі тексти, однакові за обсягом, в яких присутні регіональні лексичні відмінності. Далі коротко пояснено використання кожної лексеми.

У додатку А знаходиться текст, який висвітлює звичайну розмову пересічного аргентинця. Розглянемо кожну лексему.

Villa — це термін, який використовується в Аргентині для позначення бідного чи скромного району, де люди з низькими економічними ресурсами живуть у ненадійному житлі або в ненадійному становищі.

Pasillo означає вузький прохід між двома будинками, який зазвичай веде до внутрішнього двору або до інших приміщень у тій же будівлі, зазвичай типові для будівель міських районів Аргентини.

Pibes — це слово, яке в Аргентині використовують для позначення дітей або молоді. Це розмовний і популярний спосіб називати молодь у повсякденній мові.

Comedor – це місце, де їжу пропонують людям, які перебувають у вразливому становищі. Загалом це місця для малозабезпечених людей, де їм надають поживну та здорову їжу.

Fernet — типовий алкогольний напій з Аргентини. Це гіркий напій із трав і спецій, який зазвичай вживають як аперитив або дижестив.

Picadito — це неформальна футбольна гра, у яку зазвичай грають на відкритих просторах, наприклад на вулицях, площах або пляжах. Це дуже популярне заняття в Аргентині, яке зазвичай об'єднує групи друзів або родину, щоб весело провести час.

Canchita de tierra — це футбольне поле з ґрунтовою підлогою. В Аргентині ці суди зазвичай можна знайти в скромних районах або в сільській місцевості.

Playón — це відкритий простір для занять спортом або відпочинку. Це може бути футбольне поле, баскетбольний майданчик, волейбольний майданчик тощо, і зазвичай це місце зустрічі та відпочинку для громади.

У додатку Б бачимо приклад болівійського варіанту.

Chichería — це заклад, де продається чича — типовий болівійський алкогольний напій із ферментованої кукурудзи. Чича — дуже популярний напій у Болівії, його зазвичай подають у великих глечиках.

Jarras — це ємності для подачі чичі. У Болівії чичу зазвичай подають у глиняних або керамічних глечиках, які зберігають напій прохолодою та надають йому особливого аромату.

Fricasé - типова болівійська страва, яка складається з тушкованого м'яса в гострому і гострому соусі. Фрікасе дуже популярне по всій країні, його можна знайти в багатьох ресторанах і продуктових кіосках.

Chollitas — корінні жінки Болівії, які носять традиційний одяг. Чоліта часто носять довгі спідниці, капелюхи та ковдри та є символом болівійської культури та традицій.

Cerro — невелика гора. У Болівії пагорби є важливою частиною ландшафту та культури. Багато болівійських міст і містечок розташовані на схилах пагорбів, і з вершини пагорба можна насолодитися одними з найзахопливіших краєвидів у країні.

Virgen de Copacabana є шанованим релігійним образом у Болівії. Богородиця з Копакабани є покровителькою Болівії і дуже шанується по всій країні. Щороку тисячі вірних їдуть до міста Копакабана, щоб взяти участь у святкуваннях на честь Богородиці.

У додатку В бачимо широко-відомі мексиканські реалії, такі як текіла чи такос.

Tiendita - невеликий бакалійний або бакалійний магазин, як правило, по сусідству.

Chiles - жувальні цукерки з м'ятою, фруктами або іншими ароматами.

Canela - ароматна і солодка пряність, якою приправляють десерти і напої.

Churritos - хрусткі смажені закуски з кукурудзяного тіста.

Tacos de suadero - мексиканські тако з начинкою з м'якої та соковитої яловичини, яка повільно вариться.

Elotes - відварені качани, які подаються з тертим сиром, вершками, чилі та лимоном.

Cantina - традиційний мексиканський бар, де подають алкогольні напої та типові страви.

Tequila - мексиканський алкогольний напій з агави, який можна пити прямо або в коктейлях.

Compas - близькі друзі або надійні супутники.

У додатку Г наводиться приклад чилійського варіанту

Once - легкий перекус, який подають на середині дня, подібний до англійського "післяобіднього чаю".

Tecito - чай.

Marraquetas - білий хліб, типовий для Чилі.

Ran amasado - традиційний хліб з Чилі, зроблений на дріжджах, з муки, води, солі та жиру.

Empanadas de pino - емпанади з начинкою з меленого м'яса, цибулі, яєць, оливок та кишеньок.

Fonda - популярний ресторан, який подає домашню їжу та типові напої.
Terremotos - типовий алкогольний напій з Чилі, який приготують з ріреїо (молодого вина), ананасового морозива та фернету.

Проаналізувавши дані уривки, можна дійти висновків що в першому тексті (ДОДАТОК А) всього 59 слів, 10 з яких є аргентинськими варіантами. У відсотковому відношенні це 16.9% слів. У ДОДАТКУ Б 53 слова, 9 з яких є болівійськими, а це 17%. ДОДАТОК В налічує 59 слів загалом, і 12 слів мексиканського використання, а отож 20.3%. І останній ДОДАТОК Г – 58 слів, 9 з яких – це чилійський варіант, що дорівнює 15.5%. Отже, в середньому 17,4 відсотка слів у невеликому тексті іспанською мовою можуть бути латиноамериканськими варіантами відповідної країни чи регіону.

Висновки до розділу 3

Було досліджено походження назв страв та напоїв різних країн Латинської Америки та проведено аналіз текстів з місцевими словами. Зокрема, виявлено, що багато назв страв та напоїв виникли на основі індігенних мов, таких як кечуа, науатль та інших. Також було досліджено вплив іспанської мови на формування назв страв та напоїв.

За результатами аналізу текстів з місцевими словами було виявлено, що використання місцевих слів у текстах дає їм особливий колорит та забезпечує зв'язок з культурою та історією країн Латинської Америки. Такі слова є важливим елементом лексичного варіантизму та відображають особливості національної ментальності.

Вивчення походження назв страв та напоїв, а також аналіз текстів з місцевими словами дозволяє краще зрозуміти особливості лексичного варіантизму в країнах Латинської Америки та збагатити знання про культуру та традиції цих країн.

ВИСНОВКИ

Варіативність – це наявність різних варіантів одного слова або виразу, які можуть використовуватись в залежності від різних факторів, таких як регіональні особливості мови, вікові та соціокультурні аспекти.

Латинська Америка є домом для багатьох індігенних народів, кожен з яких мав свою власну мову. До приходу європейців відомо про існування понад 1,500 індігенних мов у Латинській Америці. Зараз більшість з них вимерлі, але деякі мови все ще живуть і використовуються в різних регіонах.

Найпоширенішими індігенними мовами в Латинській Америці є наступні: нахуатль (Мексика), кечуа (Перу, Болівія, Еквадор), гуарані (Парагвай), аймара (Південна Америка), майя (Мексика, Гватемала, Беліз, Гондурас, Сальвадор), саме тому було розглянуто вплив та особливості саме цих мов.

Дослідження лексичного варіантизму в латиноамериканських країнах показало, що індігенні мови мають значний вплив на формування лексичної картини світу. Це можна пояснити тим, що індігенні мови мають свої власні назви різних предметів і явищ, які часто зберігаються в мові країн, що мають індігенну народність.

Дослідження лексики з теми їжа в латиноамериканських країнах показало, що кожна країна має свої унікальні назви страв та продуктів, що пов'язані з її національною кухнею та традиціями. Це свідчить про те, що лексичний варіантизм є важливим аспектом культурної спадщини країн.

Аналіз текстів з корінними словами для кожної латиноамериканської країни дозволив з'ясувати, що використання лексики залежить від соціокультурних та історичних аспектів країни. Це допомагає краще зрозуміти культурний та історичний контекст країн і розширити знання про мовну різноманітність Латинської Америки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Alvar, M. (1996). El español de América. Ariel. ст. 90-91.
2. Alfonso Reyes y la historia de América. La argumentación del ensayo histórico: un análisis retórico
3. Alfonso, L., «El estudio de la lengua hablada», Boletín de Filología, 10, 1963-64, págs. 101-107.
4. Anselmo Jover Peralta, Tomás Osuna(1951) Diccionario guaraní-español y español-guaraní.
5. Beinhauer, W., El español coloquial, Madrid, Gredos, 1963 (trad. de Spanische Umgangssprache, 2.ª ed.,
6. Blas Arroyo, J. L. (2005). Sociolingüística del español. Desarrollos y perspectivas en el estudio de la lengua en contexto social. Madrid: Cátedra.
7. Bonn, Ferd. Dümmlers Verlag, 1958; 1.ª ed. 1930.
8. Brinton, Laurel J.The structure of modern English : a linguistic introduction / Laurel J. Brinton
9. Chomsky N. Syntactic Structures. — The Hague: Mouton, 1957.
- 10.David Crystal. A Dictionary of Linguistics and Phonetics. 2nd ed. London: Blackwell. 1985.
- 11.García, J. (2012). Variación fonética en el español de América. México: El Colegio de México.
- 12.Henriquez Urena, P. Observaciones sobre el espanol en America y otros estudios filologicos. Compilacion y prologo de Juan Carlos Ghiano. Buenos Aires: Academia Argentina de letras, 1977. 191p.
- 13.Henríquez Ureña, P. El español en Méjico, los Estados Unidos y la América Central. Buenos Aires: Universidad de Buenos Aires, 1988. 210p.
- 14.Jorge Sánchez Mendes. Coleccion de articulos de Linguistica. La Habana:Editorial de Cien-cias Sociales,1980. P.157-185.

15. Lapesa R. Tendencias y problemáticas actuales de la lengua Española. Madrid: Karpos, 1977. 209–229 p.
16. "Lexical Variation in Mexican Spanish: Implications for the Language Classroom" (Multilingual Matters, 2016)
17. Martín Peris, E. (2001). «Textos, variedades lingüísticas y modelos de lengua en enseñanza del español como lengua extranjera». Carabela. 50, pp. 103-136.
18. Moreno Fernández, Francisco; Otero Roth, Jaime; Atlas de la lengua española en el mundo.
19. The Handbook of Hispanic Linguistics, Edited by J. I. Hualde, A. Olarrea, and E. O'Rourke. p 305
20. The languages of the Andes / Willem F. H. Adelaar with the collaboration of Pieter C. Muysken.
21. "Spanish in Latin America" (Routledge, 2019)
22. William Labov, Principles of linguistic change. Volume I: Internal factors (Language in Society 20). Oxford: Blackwell, 1994
23. William Labov, Sociolinguistic patterns. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972.
24. Андреева А.В., Кречмар О.А. Лингвистический энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1990. С. 833.
25. Виноградов В. С. Лексикология испанского языка / В. С. Виноградов. – М. : Высш. шк., 2003. – 80-88 с.
26. Вопросы иберо-романской филологии. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2005. – Вып. 7. – С. 177–183.
27. Знаменская Т.А. Формирование двуязычной компетенции при изучении иностранного языка. Образование и наука. 2013. № 1. С. 94–106.
28. Кубрякова Е.С. Язык и народная культура. М.: Наука, 1987. С. 139.
29. Манатина М.М. Особенности испанского языка стран Латинской

- Америци. М. :Изд-во Энциклопедия, 2016. С. 177–181.
- 30.Михеева Н. Ф. К вопросу о классификации диалектов современного испанского языка / Н. Ф. Михеева
- 31.Носкова А. И. (2012) Эволюция испанского языка в странах Латинской Америки
32. Н.Хомський у своїх ранніх працях “Синтаксичні структури” та “Аспекти теорії синтаксису”
- 33.Рамірес-Лопес М. Термінологічний варіантизм в медичній лексиці Латинської Америки // Сучасна лінгвістика: збірник наукових праць. Вип. 11. – Чернівці, 2014. – С. 199-202.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Argentina

"Hoy vamos a asistir a una juntada en la villa. Nos encontramos en la esquina del pasillo con los pibes y de ahí vamos a caminar unas cuadras hasta llegar al comedor. Vamos a llevar un par de botellas de fernet y algunas gaseosas. Después vamos a hacer un picadito en la canchita de tierra al lado del playón."

ДОДАТОК Б

Bolivia

"Hoy vamos a ir a la chichería a tomar un par de jarras de chicha y comer un platillo de fricasé. Después podemos ir a la plaza a ver a los chollitas bailar y a comprar algunas artesanías. Si quieres, podemos subir al cerro para visitar el santuario de la Virgen de Copacabana."

ДОДАТОК В

México

"Hoy vamos a ir a la tiendita a comprar un paquete de chicles de canela, unos churritos y un refresco de naranja. Después podemos ir a la plaza a echarnos unos tacos de suadero y unos elotes. Si quieres, podemos ir a la cantina del barrio a tomar unos tequilas y jugar una partida de dominó con los compas."

ДОДАТОК Г

Chile

"Hoy vamos a ir a la once a tomar un tecito con unas marraquetas. Quiero comprar unos panes amasados para el asado de mañana. Después podemos ir a comer unas empanadas de pino en el puesto de la esquina. Y si quieres, podemos ir a una fonda a escuchar música en vivo y tomarnos un par de terremotos."